

SMELTKROES BRAZILIË

Boekbespreking

In dit net uitgekomen boek gaat Mary-Ann Sandifort op stap met inheemse *Guarani*, *Angolezen*, *Zeeuwen*, *San Marinezen* en *Pommeranen*.

Mary-Ann verbleef bij de beschreven groepen. Bijvoorbeeld de bijna uitgeroeide *Guarani* en afstammelingen van Angolese slaven die voor de verbouw van suiker rond 1550 naar Espírito Santo werden gedeporteerd.

Sandifort selecteerde uit de Europese gemeenschappen die migreerden om Brazilië te *verblanken*, de meest onbekende: *Pommeranen*, die oorspronkelijk uit Pommeren komen en een eigen taal spreken. De Pommeraanse waar Sandifort sliep, was in 2006 betrokken bij het eerste Portugees/Pommeraanse woordenboek. Verder koos Sandifort voor *San Marinezen*, die pas sinds 1996 weten dat hun oorsprong niet in Italië ligt, maar in de Republiek San Marino.

En voor *Zeeuwen*, die in 1860 uit West-Zeeuws-Vlaanderen kwamen en deel uitmaakten van een groep van 231 personen die tussen 1858 en 1862 naar het voor hen ingerichte gehucht *Holanda* emigreerden.

Mooie beloftes

Het beloofde land voor de Zeeuwen lag in een smal, overwoekerd dal tussen met bomen en struiken begroeide bergen. Er waren amper wegen of paden in het dal. De aan hen toegewezen stukken landbouwgrond lagen voor een deel op de schuine berghellingen, daar konden ze bijna niets mee. Akkers die wel op maainiveau lagen waren rotsig en

er stonden géén koffiestruiken en mais-, bomen- en maniokplanten, zoals was toegezegd. De huizen bleken kleine hutten te zijn van boomstammen en palmladeren.

De Zeeuwen togen aan het werk, er was immers geen weg terug. Met hak- en kapmessen gingen ze de begroeiing te lijf, strooiden as van verbrand hout op de aarde om het vruchtbaar te maken en bouwden huizen van de gerooide bomen. Het meegebrachte zaad sloeg amper aan.

Ook vertoonde de stenige grond die door het kappen vrijkwam, geen enkele overeenkomst met de vette Zeeuwse klei. De plattelanders van de kleigrond en de onmetelijke open velden moesten tussen de donkere bergen wonen en zien te overleven. De meesten kregen nooit genoeg voedsel van hun eigen akkers en werkten dan ook op omringende plantages.

Verkrijgbaar in de boekhandel voor
€ 22,90

Het boek '*Smeltkroes Brazilië*' ligt op het snijvlak van antropologie en journalistiek. Sandifort beschrijft op betrokken en humoristische wijze de ontmoetingen met leden van de bovengenoemde gemeenschappen en schetst een samenleving vol hechte families, angst, segregatie, racisme en trots.

Andere bronnen

- <https://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/het-zeeuws-in-brazilie-is-bijna-dood~a75b24e5/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- <https://www.zeeuwsarchief.nl/zoekgids/emigratie-naar-brazilie/>
- <https://www.braziliaansekoorts.nl/> etc.